
V posledních desetiletích došlo k poklesu v počtu nemocí z povolání Klinika pracovního lékařství slaví 70 let

Klinika pracovního lékařství VFN a 1. LF UK již 70 let zajišťuje pracovně-lékařské služby, posuzování a hodnocení klinického stavu sledovaných chronicky nemocných s profesionálními chorobami a podílí se na hlášení nových nemocí z povolání. Úkolem pracovního lékařství je upozorňovat na nová rizika vznikající kvůli inovaci technologií, aktualizovat Seznamy nemocí z povolání nebo učinit rozhodnutí o odškodnění pacientů. Díky preventivním opatřením na pracovištích i včasnému odhalování počátečních forem poškození se podařilo v posledních letech počet nemocí z povolání snížit.

Pracovní lékařství, zahrnující diagnostiku a léčení nemocí z povolání, je relativně mladým oborem. **První ambulantní zařízení v Československé republice vzniklo v roce 1932** při II. interní klinice vedené profesorem Pelnářem na půdě Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Tuto poradnu pro nemoci z povolání založil profesor MUDr. Jaroslav Teisinger, DrSc., který se 15. ledna 1947 stal přednostou **první Kliniky nemocí z povolání** v Československé republice a později dosáhl světového věhlasu zejména v oboru průmyslové toxikologie. Klinika v roce 2009 změnila název na **Klinika pracovního lékařství VFN a 1. LF UK**.

Dnes je součástí kliniky **Toxikologické informační centrum, Centrum pracovního lékařství, Laboratoř funkčního vyšetřování plic a také Toxikologická laboratoř**. Klinika zajišťuje výuku mediků a probíhá zde vědecká činnost aktuálně orientovaná především na zdravotní účinky nanočástic a metanolu.

Díky tomu, že se v posledních desetiletích daří snižovat pracovní rizika, zejména prašnost a expozici toxickým látkám technickými opatřeními, ale také biologická rizika především očkováním, došlo k poklesu v počtu nemocí z povolání. Změnila se také jejich struktura. **Nejpočetnějšími nemocemi z povolání** jsou v současné době onemocnění periferních nervů (na prvním místě je syndrom karpálního tunelu), cév a pohybového systému, způsobená přetěžováním končetin a vibracemi, která sice zneprůjemňují, avšak neohrožují život pacienta.

„Pracovní lékařství je interdisciplinární obor, který se zabývá studiem vlivu práce a pracovních podmínek na zdravotní stav pracovníků. Zároveň se věnuje prevenci, diagnostice, léčbě a posudkovým aspektům nemocí způsobených nebo zhoršovaných pracovními podmínkami. Zasahuje téměř do všech oblastí medicíny a vyžaduje až encyklopedické znalosti odborníků pro pracovní lékařství,“ uvádí **prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc., FEAPCCT**, přednostka Kliniky pracovního lékařství VFN a 1. LF UK. Pole působnosti oboru se stále rozšiřuje, neboť technický pokrok přináší nové pracovní postupy a s nimi i dříve neznámá pracovní rizika, která mohou zasáhnout nejrůznější orgány lidského těla.

Jedním z důležitých úkolů pracovního lékařství je **včas upozorňovat na nová rizika** plynoucí z inovací a nových průmyslových technologií (např. v souvislosti se sprejováním barev na textil, výrobou popkornu nebo při výrobě „sametového“ povrchu papíru nebo textilu z drobně sekaných syntetických mikrovláken). Účinky průmyslově vyráběných nanočástic v současnosti můžeme jen odhadovat. Zkušenosti ukazují, že nikdy nelze vyloučit nepříjemná překvapení, která se mohou vymstít i několika generacím, jak jsme tomu svědky u azbestu. Následky práce s azbestem se bohužel i po desetiletích odstupu stále objevují v podobě nádorových onemocnění, mezi něž patří mezoteliom pohrudnice a pobřišnice, karcinom plic a hrtanu nebo vaječnicků.

Další důležitou činností kliniky je proto **aktualizace Seznamů nemocí z povolání** a zařazování nově se objevivších nemocí. A to nejen kvůli možnosti odškodnění postižených osob, uvedení nové diagnózy na Seznam nemocí z povolání má současně preventivní význam, neboť se rychleji rozšíří informace o novém riziku. Vedle toho je třeba upozorňovat i na onemocnění, která sice nejsou neznámá, ale u nás je zatím uznat a odškodnit nelze. Týká se to například syndromu vyhoření, posttraumatického syndromu nebo onemocnění páteře z expozice vibracím.

Nelze očekávat, že nemoci, vyvolané prací někdy zcela zmizí. Důležité je tato onemocnění rychle detekovat a připravit preventivní kroky, jak jim předejít. Existují proto elektronické systémy, kde lze konzultovat nová rizika i nové symptomy nemocí, jako například MODERNET (Monitoring trends in Occupational Diseases and tracing new and Emerging Risks in a NETWORK) <http://modernet.org/>, jehož byla **Česká republika jedním ze zakládajících členů**.

„Hranice znalostí je třeba stále posunovat dál, protože jen díky kvalitním vědeckým informacím lze zajišťovat takové pracovní podmínky, které mohou snížit pravděpodobnost vzniku nemocí z povolání na minimum. Stále je třeba mít na mysli, že jde o nemoci, které vznikají zbytečně,“ uzavírá **prof. Daniela Pelclová** z Kliniky pracovního lékařství Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. LF UK.

Pro další informace:

Petra Pekařová, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, e-mail: petra.pekarova@vfn.cz, tel: 602 113 645

Lenka Dudková, AMI Communications, e-mail: lenka.dudkova@amic.cz, tel.: 724 012 626

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

www.vfn.cz

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) představuje významné zdravotnické zařízení, patřící mezi největší nemocnice v ČR. Všeobecná fakultní nemocnice v Praze poskytuje základní, specializovanou a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékařskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků.

Kromě poskytování zdravotní péče je VFN hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a současně jedním z nejvýznamnějších vědeckých pracovišť v oblasti léčebných a diagnostických metod v České republice. Nemocnice má nejdelší tradici akademické medicíny v ČR a od svého založení do současnosti je největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze

www.lf1.cuni.cz

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze (1. LF UK) je v současnosti nejstarší lékařská fakulta ve střední Evropě a největší z českých lékařských fakult. Jejimi základními studijními programy jsou všeobecné lékařství a zubní lékařství. Kromě toho 1. LF UK nabízí studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absoluuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů, v letošním akademickém roce zde studuje 4426 pregraduálních a 934 postgraduálních studentů.

1. LF UK je zároveň nejproduktivnější institucí v biomedicínském výzkumu – svědčí o tom jak počty a kvalita publikací, tak i řešených grantových projektů. Vědecká práce, pregraduální a postgraduální výuka probíhá na 75 teoretických ústavech a klinických pracovištích společných se Všeobecnou fakultní nemocnicí, Fakultní nemocnicí v Motole, Ústřední vojenskou nemocnicí, Thomayerovou nemocnicí, Nemocnicí Na Bulovce, ale i v dalších mezioborových centrech včetně řady celostátních.